

SLOVENSKI NAROD

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrt Din 2.50, večji inserati petič vrt Din 4.—. Popusti po dogovoru. In eratni davek posebej. »Slovenski Narod«
velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše toletne številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Ob snovanju Sokola kraljevine Jugoslavije

Pozdrav Čkoslovenske Obce Sokolske

Ljubljana, 10. decembra. Jugoslovanski sokolski savez je prejel od Čkoslovenske Obce Sokolske naslednjo brzojavko:

Zatopniki čkoslovaškega sokolstva, zbrani na plenarni seji odbora Čkoslovenske Obce Sokolske pošiljajo vam vsem pristrčne bratske pozdrave. Preživljate trenutke, v katerih se odločate o vas. Smo z vami v radosti in v skrbeh. Na pragu novega položaja nimamo bolj vroče želje, nego da bi se v duhu Sokola kraljevine Jugoslavije vtelesila načela, ki zagotavljajo veliko bodočnost, srečo in blaginjo bratskega jugoslovenskega naroda.

Čkoslovenska Obca Sokolska.

Značilna poslanica ljubljanskega škofa Orlom

Ljubljana, 10. decembra. V današnjem »Slovenecu« objavlja ljubljanski škof dr. Jeglič Orlom naslednjo poslanico:

Dragi Orlom! Srce me boli, ko slišim, da ste zaradi prestanka močno potrti. Prosim vas in naročam vam, da pogumno dvignete glave, pa trdno sklenite, da boste krščanskim načelom in vzornemu krščanskemu življenju ostali zvesti v vseh okoliščinah, v katerekoli pridete. Ostanite med seboj dobri prijatelji in še bolj tesno se oklenite svojih dušnih pastirjev, ki bodo z največjo vnemo skrbeli za edino pravo krščansko izobrazbo. Pa tudi sami si jo izpopolnite, pa zato pomljivo čitajte dobre časopise in v pravem duhu pisane knjige. Srčen pozdrav in obilen blagoslov vsem!

† ANTON BONAVENTURA, škof.

Ljubljanska sokolska župa korporativno vstopi v novega Sokola

Ljubljana, 10. decembra. V nedeljo se je vršila redna seja Ljubljanske sokolske župe, na kateri so bila zastopana vsa v župi včlanjena društva. Po poročilu staroste br. prof. Marolta o Sokolu kraljevine Jugoslavije, je bila soglasno sprejeta resolucija, s katero ljubljanska sokolska župa oduševljeno pozdravlja ustanovitev Sokola Jugoslavije in izjavlja svoj pristop z vsem svojim članstvom, naraščanjem in deco in z vso materialno silo svoje župe in svojih društev k novi sokolski organizaciji.

RESOLUCIJA

sprejeta soglasno na seji župnega odbora Sokolske župe Ljubljana, dne 8. decembra

1929, ki se je vršila v domu Sokola I. na Taboru v Ljubljani ob navzočnosti članov župnega starešinstva in delegatov, naslednjih župnih društev:

Borovnica, Cerknica, Dolenji Logatec, Domžale, Gorenji Logatec, Grosuplje, Ježica, Kamnik, Kočevje, Litija-Smartno, Loška dolina, Ljubljanski Sokol, Sokol I. — Tabor Ljubljana II., Mengeš, Moste, Moravče, Planina, Polje, Preserje, Radomlje, Ribnica, Sodražica, Siška, Štepanja vas, St. Vid, Unec-Rakek, Velike Lašče, Vič, Višnja gora Vrhnika, Ziri.

Delegati društev Sokolske župe Ljubljana, zbrani polnoštevilno na župni odborovi seji 8. decembra 1929 na Taboru v Ljubljani oduševljeno pozdravljamo ustanovitev »Sokola kraljevine Jugoslavije«, ker vidimo v njej realizacijo temeljnega sokolskega stremjenja po vzbuđenju in krepitvi telesnih in moralnih sil vseh plasti jugoslovenskega naroda.

Zaključujoč junaško dobo župnega sokolskega delovanja, zgrajenega na privatni in javni v prepovedi z najzvočnejšimi in največjimi žrtvami za prebujenje, osvobodjenje in uedinenje svojega plemena, odločamo soglasno, da želimo pristopiti z vsem svojim članstvom, naraščanjem in deco in z vso materialno silo svoje župe in svojih društev k novi državni sokolski organizaciji s slovesno obvezo, da bomo stali i v nadalje neomajno vedno v prvih vrstah borcev za narodno in državno edinstvo in za notranji prepored jugoslovenskih plemen.

Z navdušenjem in ljubeznijo pozdravljamo svojega najvišjega starejšino Nj. Vis. prestolonaslednika Petra, gledajoč v njem poroka največjega uspeha in naporih za najsvetelše narodne ideale.

Slava blagopojnemu kralju Petru — Osvoboditelju!

Zdravo najvišjemu sokolskemu bratu, kralju Aleksandru — Uedinitelju!

Slava jugoslovenskemu Sokolstvu!
Sokola kraljevine Jugoslavije — Zdravo!
Zdravo!

Značilen demanti predsednika Orlovske zveze

Ljubljana, 10. decembra. Današnji »Slovenec« objavlja izjavo predsednika orlovske zveze dr. Žitka, v kateri pravi, da poročila beograjskih listov o njegovih izjavah nekaterim beograjskim časnikarjem v bistvenih točkah niso niti popolna, niti točna. Kakor znano, so beograjski listi zabeležili, da je dr. Žitko izjavil, da Orel ni nikaka verska organizacija, na katero bi imela vpliv stranka ali cerkev.

Razkol med nemškimi nacionalci

Berlin, 10. decembra. Razkol v nemško nacionalni stranki se konsekvntno nadaljuje. Sedaj je tudi nemško - nacionalna delavska zveza sklenila, da sledi zgledu svojega predsednika poslanca Hartwiga in izstopi iz nemško-nacionalne stranke.

Boji na Kitajskem

Peking, 10. decembra. Okoli Nankinga se je pričela ostra borba med nacionalističnimi četami in uporniki. Nacionalistične čete se povsod umikajo. Kako nevaren je položaj v Nankingu, se vidi iz tega, da je 120 ameriških državljanz na vojni ladji zapustilo mesto.

Pariz, 10. decembra. AA. Iz Šanghaja poročajo, da se zveze med Nankingom in Šanghajem prekinjene. Uporniki zbirajo svoje čete in očiščujejo svoje postojanke. Trideset generalov je zahtevalo odstop sedanjega predsednika nankingske vlade Čangkajška in predlagalo na njegovo mesto Mansingvela. V Šangaj so prispele dve angleške križarki in ena ameriška vojna ladja.

Zedinjene države anektirale dele Južnega tečaja

New York, 10. decembra. Direktor ameriškega geografskega društva Bowman je izjavil, da so Zedinjene države pridobile s poletom Byrda preko Južnega tečaja več kot 35.000 kvadratnih kilometrov ozemlja pod svojo suverenost in da ne bodo nikdar pristale na angleške ugovore, ki zahtevajo ta teritorij za Anglijo.

Pristopajte k „Vodnikovim družbi“

Združitev vseh prosvetnih društev

Po določbah zakona o osnovnih šolah bo izdal prosvetni minister uredbo o spojitvi vseh prosvetnih društev s sličnimi cilji

Beograd, 10. decembra. Zakon o narodnih šolah se bavi tudi z vsemi onimi organizacijami, ki služijo po svojih pravilih narodni prosveti. Zakon določa med drugim:

Ministrstvo prosvete bo podpiralo privatno inicijativo kulturno-prosvetnih ustanov v cilju narodne izobrazbe zlasti pa ljudske univerze na deželi in v industrijskih centrih. Pridržuje pa si pravico odobritve za otvoritev posameznih ustanov in nadzor nad njimi. V sporazumu z vojnimi, trgovskimi in ministrom socialne politike bo izdal prosvetni minister uredbo, ki bo določala smernice in dajala navodila za poenotenje celokupne državne in privatne akcije na polju narodne prosvete. Ta uredba se bo nanašala na vse državne in banovinske ustanove, kakor tudi na vsa privatna, humanitarna, prosvetna, patriotska, pevka, viteška, profesionalna in strokovna društva in udruženja, kojih delovanje je v kakršnikoli obliki združeno z narodno prosveto.

Uredba, kakor tudi vsa druga navodila ministrstva prosvete bodo stremela za tem, da se vsa akcija privatnih društev državnih in banovinskih ustanov spravi v sklad s smernicami splošne državne politike ter da se na ta način tudi iz vseh teh društev odstrani vsaka separatistična tendenca in prepreči škodljivi paralelizem. Cilj te akcije mora biti, da se zjedini in združijo vse ustanove, ki zasledujejo enake cilje.

Revizija socialne zakonodaje

Predlog ožjega odbora delodajalcev — Revizija naj se izvrši ob sodelovanju zastopnikov gospodarskih krogov

Beograd, 10. decembra. AA. V duhu sklepov konferenc z dne 29. in 30. novembra t. l. je bil imenovan ožji odbor z nalogo, da izdela predloge o zakonu o zaščiti delavcev, zakonu o zavarovanju delavcev in zakonu o inšpekcijskih delih, ki stojijo pred reformo. Odbor je vsestransko proučil vprašanja, ki prihajajo v poštev ter zavzel stališče k vsem problemom, ki tvorijo bistvo naše socialne zakonodaje. Včeraj se je vršila v Beogradu konferenca gospodarskih zborno, kateri je odbor predložil svoj referat. Ljubljanska zbornica sta zastopala njen podpredsednik Ogrin in tajnik dr. Ples. Na konfe-

renci je odbor poročal o svojem delu in stavil predloge, ki so bili sprejeti soglasno. Elaborat bo izročil ministru za socialno politiko in narodno zdravje dr. Drinkoviću. Obenem je bila imenovana delegacija, ki bo g. ministru obrazložila, da gre za skupne predloge vseh gospodarskih korporacij v državi. Delegacija ga bo ob enem prosila, naj bi k definitivni tekstaciji socialnih novih pritegnil tudi predstavnike poslovalskih zborno, to pa zaradi tega, ker gre za zakonske določbe, ki bodo globoko posegle v vse naše gospodarstvo.

Francosko - jugoslovensko prijateljstvo

Francoski listi o Glasbeni Matici — Francosko - jugoslovenska manifestacija v Grenoblu

Pariz, 10. dec. AA. Vsi veliki listi jugovzhodne Francije priobčujejo obširna poročila o bivanju in o vplemenitvenih uspehih ljubljanske Glasbene Matice v Grenoblu. Listi prinašajo pri tej priliki podatke o razvoju in dosedanjih uspehih Glasbene Matice ter o napredku pevске kulture v Jugoslaviji. Nadalje objavljajo poročila o govorih, ki so jih imeli na slavnostnem banketu narodni poslanec in župan Mistrale, senator Valier in ostale ugledne osebnosti, ki so pozdravile Glasbeno Matico v imenu francoske vlade in celokupnega grenobelskega meščanstva. Župan Mistrale je med drugim velel:

«Za nas je pravo zadovoljstvo, da smo mogli pozdraviti svoje jugosloven-

ske brate. Vaš narod je uresničil svoje narodno edinstvo s solzami in krvjo. Franciji in Jugoslaviji je uspelo zbrati razkropljene dele enega in istega plemena. Sedaj delujeta na to, da zavarujeta temelje trajnega mira, ki je bil dosežen za ceno krvavih žrtv. Nazdravljajmo bratstvu obeh narodov in prosim predstavnika ljubljanske občine, naj tolači pri svojih soobčanah prijateljska čustva celokupnega Grenobla.»

Beograd, 10. decembra. Te dni je bil poslan vrhovnemu zakonodajnemu svetu v pregled zakon o trgovini z državnimi papirji. Namen zakona je onemogočiti zlorabo pri prodaji državnih papirjev, ki se vrši običajno na obročna plačila.

Pozdravi predsedniku vlade

Beograd, 10. decembra. Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih zadev general Peter Živković je sprejel včeraj glede na zakon o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije brzojavne pozdrave iz Jajca, Gubele, Kruševca, Sarajeva, Štipa, Zenice itd. Vsa ta sokolska društva oduševljeno pozdravljajo ustanovitev Sokola kraljevine Jugoslavije.

Svečan sprejem naših novih podmornic

Kotor, 10. decembra. Včeraj sta pripluli v tivatsko luko podmornici, zgrajeni v Toulonu na Francoskem. Novi podmornici »Osvetnik« in »Smeli« je spremljal vojni brod »Sintica«. Ob prihodu v luko sta bili podmornici svečano in navdušeno sprejeti. Vse mesto je v zastavah.

Upokožitev železniških uradnikov

Beograd, 10. decembra. Današnje »Službene Novine« objavljajo ukaz o upok. železniških uradnikov. Med drugimi sta upokojena pri ljubljanski železniški direkciji ing. Josip Pokorny in Anton Magaina.

Pravilnik o političnoupravnih prioravnih

Beograd, 10. decembra. »Službene Novine« objavljajo pravilnik o praktični politično - upravnih pripravnikov in o poaganju politično-upravnega strokovnega izpisa. Po tem pravilniku morajo politično-upravni pripravniki biti v svoji dveletni praktični zaposleni najmanj pol leta pri banki upravi, najmanj eno leto pa pri sreskem poglavarstvu.

Sestanek med dr. Benešem in Titulescom

Pariz, 10. decembra. AA. List »Petit Parisien« poroča, da je rumunski zunanji minister Titulescu, ki se je doslej mudil v Parizu, odpoval včeraj v Prago, da konferira z dr. Benešem o skupni akciji glede na vprašanje vzhodnih reparacij, čigar rešitev bi zajamčila uspeh haške konference, ter glede na sprejetje Youngovega reparacijskega načrta.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.76, Berlin 13.49 do 13.52 (13.50), Bruselj 7.8959, Budimpešta 9.8828, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 792.36—795.36 (793.86), London 274.94—275.74 (275.34), Newyork 56.27, Pariz 222.03, Praga 166.89—167.69 (167.29), Trst 294.10—296.10 (295.10, 295.15).

ZAGREBSKA PREDBORZA.

Devize: London 275.25, Newyork 56.27, Pariz 222.00, Milan 295.125, Curih 1095.90, Berlin 1351, Dunaj 794, Praga 167.30.

Efekt: pos. 86, vojna škoda 430 do 432.

INOZEMSKA BORZA.

Curih: London 25.1275, Newyork 514.50, Pariz 20.26, Milan 26.935, Madrid 71.60, Berlin 123.23, Beograd 9.1275, Praga 15.26, Bukarešta 3.07, Budimpešta 90.1375, Sofija 3.72, Varšava 57.75, Dunaj 72.43.

Konferenca gospodarskih zborno v Beogradu

Vprašanje revizije carinske tarife — Predlogi za praktično izvajanje izvozne kontrole

Beograd, 10. decembra. Danes se je sestala v Beogradu konferenca vseh gospodarskih zborno. Ljubljanska zbornica za TOI zastopa tajnik g. Ivan Mohorič. Konferenca razpravlja o predlogu poednih zborno glede revizije carinske tarife. Tozadnji referat je imel g. Mohorič. Nadalje proučuje konferenca orga-

nizacijo industrijske statistike v smislu predloga Društva narodov ter vprašanje izvozne kontrole poljedelskih pridelkov v smislu določb zakona za pospeševanje poljedelstva. Konferenca bo trajala več dni in bo sestavila konkretne predloge, ki bodo nato predloženi pristojnim ministrom.

Zakon o organizaciji finančne uprave

»Službene novine« objavljajo novi zakon o organizaciji finančne uprave — Nekaj podrobnosti

Beograd, 10. decembra. »Službene novine« objavljajo zakon o organizaciji finančne uprave. Finančno ministrstvo je vrhovna instanca za finančno upravo in se deli na 6 oddelkov: 1. splošni, 2. za državno računovodstvo in proračun, 3. za davke, 4. za carine, 5. za katastre in državna posestva, 6. za državne dolge in državne kredite. Na čelu oddelkov stoji načelniki. Oddelki se dele na odseke, odseki na referate.

V čl. 9. določa zakon ustanovitev državnega pravobranilstva, ki zastopa državo v njenih imovnopravnih odnosih. Področje finančnih direktij se strinja s področjem banovnih, sedeži direktij pa s sedeži banovnih razen v zetski banovini, kjer ostane finančna direkcija v Podgorici. Vse finančne direktije imajo imena po banovinah. Za področje Beograda se osnuje beograjska finančna direkcija. Finančne direktije imajo prav tako po šest oddelkov.

Čl. 31 določa, da je služba pri finančni upravi konceptna, strokovna, kontrolna in manipulativna.

Posebna računovodstva obstoje še pri ministrstvu vojske in morarice, pri Drž. hipotekarni banki, pri Drž. razredni loteriji, pri upravi rečne plovbe, pri ministrstvu prometa, pri ministrstvu za šume in rudnike, pri zunanjem ministrstvu, pri ministrstvu za javna dela, pri samostojni upravi državnih monopolov, pri centralni carinski blaginji in v jugoslovenski svobodni coni v Solunu.

Čl. 34 govori o finančnih uslužbencih, ki se dele na štiri kategorije. V finančno konceptno službo spadajo uradniki I. kategorije, ki so finančni konceptni uradniki. V strokovno finančno službo spadajo uradniki II. kategorije, ki so računski, davčni, carinski in katastrski uradniki. V finančno manipulativno službo spadajo uradniki III. kategorije, ki so finančni manipulativni uradniki. Uslužbenci finančne kontrole so uradniki II. in III. kategorije. Sem spadajo tudi zvaniki finančne kontrole.

Čl. 42 določa položajne plače finančnih konceptnih uradnikov 2a, 3a in 4a I. kategorije. V 2a skupini I. kat. znaša položajna plača 45.000 Din, v 3a/I. 39.000 Din, v 4a/I. 18.000 Din na leto. Ti uradniki I. ka-

tegorije prejemajo službene doklade in sicer v 1. skupini 3500 Din, 2a/I. 3100 Din, 2/I. 2700 Din, 3a/I. 2120 Din, 3/I. 1720 Din, 4a/I. 1320 Din, 4/I. 920 Din, 5/I. 920 Din, 6/I. 920 Din, 7/I. 520 Din, 8/I. 520 Din, 9/I. 200 Din na mesec.

Uradniki II. kategorije prejemajo službene doklade v 1. skupini 600 Din, v 2. skupini 500 Din, v 3. skupini 300 Din na mesec.

Službene doklade se po tem členu računajo tudi v pokojnino in sicer s 50 % po 20 letih, s 60 % po 25 letih, s 70 % po 30 letih, s 100 % po 35 letih efektivne službe.

Ostali členi zakona govorijo o davčni odgovornosti, disciplinski odgovornosti, disciplinskih kaznih, ustanovitvi disciplinskih sodišč, disciplinarnem postopku itd.

Prehodne določbe prepisujejo, da morajo finančni konceptni uradniki po 3 letih službe od uveljavljenja tega zakona napredovati v višjo skupino, ako službujejo v 7. skupini 4 let, v 6. skupini 7 let, v 5. skupini 10 let v fin. konceptni službi.

Finančni uradniki, ki so bili z dnevom uveljavljenja tega zakona v I. kategoriji in ki nimajo s tem zakonom predpisane šolske usposobljenosti, ostanejo nadalje v svoji skupini in kategoriji. Ako je tak uradnik ob uveljavljenju zakona v 4. ali 3. skupini I. kategorije, more napredovati samo še v eno višjo skupino, ako je v 5. ali 6. skupini I. kategorije, pa more napredovati samo v 4. skupino zaključno.

Načelniki finančnega ministrstva, ki so brez potrebne šolske usposobljenosti, morejo napredovati samo do 3. skupine.

Finančnim konceptnim uradnikom, ki so kot taki v službi ob uveljavljenju zakona, se računa efektivna kateorakoli državna služba pred položajno diplomatskega izpita kot čas v finančni konceptni službi.

Finančnim uradnikom, ki so ob uveljavljenju zakona v II. kategoriji z že napravljenim diplomskim izpitom na pravni fakulteti, se prizna samo dosedanja služba, kakor tudi naslednja, dokler ne napredujejo v I. kategorijo, za kar morajo vložiti najkasneje mesec dni prej prošnjo. Najkasneje v enem letu pa napraviti strokovni izpit.

Roda Roda o Ivanu Cankarju

Zanimiv reklamni oglas v »Neue Freie Presse« — Cankarju je zagotovljeno mesto v svetovni literaturi

Ljubljana, 10. decembra.

Lahko trdimo, da so še danes Slovenci, ki poznajo Ivana Cankarja samo po imenu in da jih je bilo pred vojno še lepo število, ki ga niti po imenu niso poznali, kaj šele da bi prebrali kako njegovo delo in spoznali samoniklost in veličino Cankarjevega genija, ki je Slovencev v ponos in čast. Zato se pa ne smemo čuditi, s kakšnim presenečenjem so sprejeli Cankarja tuji narodi, izjemni Čehi, ki so ga poznali skoraj preje nego mi, gotovo so ga pa preje pravilno ocenili. Danes je Cankar preveden razen v češčino še v francoščino, italijanščino in nemščino. Nekaj njegovih novel so prevedli že pred vojno v nemščino in po vojni tudi v angleščino, poljsko in it. Pravega Cankarja so pa Nemci spoznali šele s prevodom »Hlapca Jerneja« in »Hiše Marije Pomočnice«.

Ko je izšel Cankarjev »Der Knecht Jernej« v Niethammer-Verlagu, so se v časopisih in revijah oglašali in se še oglašajo razni kritiki, ki vsi brez izjeme priznavajo Cankarjev genij in ga postavljajo v vrsto genijev svetovne literature. Med temi recenzijami so nekatere prav zanimive, ker kažejo, kako mislijo povojni Nemci sploh. Nemci so se očividno po vojni otresli naračanja, da so med zapadnoevropskimi narodi narod z božjim poslanstvom in nalogom, da »odreši« svet. Tako je bila namreč približno miselnost predvojne nemške inteligence. Drugih kultur razen nemške niso hoteli priznati. V tem pogledu se je nemška inteligenca temeljito spreobrnila. Vsa njena vojna politika prica o tem. Še nikdar Nemci niso tako upoštevali tujih narodnosti in njih kulture, kakor zdaj. Rekli bi lahko, da so se jim odprele oči tudi za ono, kar ni nemško. V resnici imajo sami največ od tega. V smislu te duhovne preorientacije Nemcev so pisane tudi vse nemške kritike duhovnih produktov tujih narodov.

Nedoljska »Neue Freie Presse« objavlja zanimiv reklamni insert za nemški prevod »Hlapca Jerneja« in »Hiše Marije Pomočnice«. Ivana Cankarja imenuje »velikega pripovednika Jugoslovana«. Za reklamo pa prinaša izvelek iz kritike, ki je bila objavljena v »Literarische Welt« in ki je Cankarja označila kot »neznane velikan iz najbolj neznane literature Evro-

pe«. Slovenska literatura je torej za te ljudi najbolj neznana izmed evropskih literatur. To priznanje že prica, da Nemci pred vojno niso imeli pojma o nekaterih literaturah, ki so obstajale seveda še pred vojno.

Se bolj zanimiva pa je recenzija »Hlapca Jerneja«, ki jo je spisal znani Roda Roda v zadnji številki magazina »Der Querschnitt«. Roda Roda sicer ni tako veličina, da bi lahko smatrali njegovo mnenje za merodajno v vsakem pogledu, rojen je pa na Hrvaškem in lahko sklepamo, da mu je ostalo vsaj nekaj slovenskega v duši, kar ga usposablja pred drugimi nemškimi kritiki za objektivnejšo sodbo o slovenskem pisatelju. Znan je Roda Roda tudi pri nas. Posebno nekateri Slovenci, ki so zajemali že preje vedno svojo duševno hrano iz velikega in uradnega nemškega lonca in našega skromnega lončka niso poznali in seveda še danes ne morejo pozirati domače literature, ker je »unvern« poznajo Rodo boljše kakor Cankarja. (»Vornehm« je bilo namreč vse nemško).

Roda Roda je napisal tole kritiko o »Hlapcu Jerneju«: Pred 60 leti, za časa federalista Hohenzwartha, je hotel avstrijski vladar ustanoviti prvo slovensko gimnazijo. Tedaj je neki član parlamenta predložil smejajoči se hiši »slovensko narodno literaturo«: to je bilo sv. pismo; šaljiv poslanec, ki je to storil, je bil grof Auenberg-Anastazij Grün. Tedaj je imel prav. Danes pokažejo Slovenci lahko pomembnega lirika Prešerna in številne nadarjene noveliste. Ivan Cankar se je rodil 1874, je živel vse življenje v revščini in je umrl 1918. Njegovo delo je veliko, preveča ga globoka žalost, toda moška žalost, ne sentimentalnost. Mislim, da še nikdar ni kak pesnik tako lepo govoril o materi, kakor ta slovenski kmetaki sin. »Obhajilo«, 6 strani v knjigi, mu že samo zagotavlja mesto v svetovni literaturi.

Tako Roda Roda o Ivanu Cankarju in Slovencih. Pred 60 leti smo imeli torej samo v slovensčino prevedeno biblijo, niti Prešerna tedaj še ni bilo. Tudi Anastazij Grün ni mogel bibliji priložiti še Prešernove poezije, ko je rogačemu se avstrijskemu parlamentu kazal našo narodno literaturo!

Pepca Kureševa še ni pozabljena

Milica Schaupova o akciji francoske zdravnice in pisateljice Stricherjeve za revizijo procesa Pepce Kureševe

Ljubljana, 10. decembra.

O Slovenci Pepci Kureševi, ki je bila obsojena v Parizu radi umora 14 letne Carmen Burniaux na smrt in pozneje pomilostena na 20 let ječe, piše Milica Schaupova v decembrski številki »Ženskega sveta«.

Poldrugo leto je tega, kar nas je parihli nesrečni proces razžalostil. Časopisi so kot po navadi goreče planili po veliki noč, da je Slovenka umorila v Parizu 14 letno deklico. Pisali so tudi, da je obsojena na smrt.

Medtem pa je zdravica in pisateljica ga. Stricherjeva, odlična nasprotnica smrtne kazni, zasledovala vse tri tednje kriminalne ženske slučaj; kot spretna voditeljica ženskega lista »Voix de Femmes« je bila tembolj pripravljena javno nastopiti za slučaj, ki se ji je zdel najjasnejši. Dokazi, po katerih so obsodili mlado rojakinjo na smrt, so se ji zdeli zelo nezadostni. Večja poglobitev v proces je to spoznanje ojačala in iz nje se je rodila brošurica, ki naj s toplo žensko besedo in tudi s pravnimi sklepanjem reši nesrečno smrt. Glavne misli so sledeče: Prijeli so pač njo, ker je poznala starše dekleta in je z njimi, trgovci v glavnem pariškem tržišču, trgovala z zelenjavo in drugimi, predvsem zato, ker jih je pred kratkim prosila za neko vsoto denarja. Pri dekletu ni bilo nobenih sledov po zločinu, slučaj je bil težak, zato jim je to zadostovalo, da so Pepco gnali pred sodišče, češ, zdaj dokazi svojo nedolžnost. Mesto da bi bili njej dokazali — krivdo! — Ni se zgodilo niti ene niti druge, saj edino hišnica trdi, da je to res ona, ki je nesrečnega jutra šla z deklico na sprehod, dočim trdi čuvaj Bulonskega lesa, kjer se je takoj potem zločin izvršil, da ta ženska ni bila ona, ki je deklico spremljala; deklico samo pa je mrtvo takoj spoznal. Čuvaj je videl podnevi na prostem, hišnica pa le s temnega stopnišča.

Obsodili so človeka na smrt, ne da bi mu dokazali zločin! Ne čuti li vsakdo groze ob strašni odgovornosti? Mar se ni smel nihče pritožiti, da je bila prekalna izvršna prepoved, da niso vprašali ne staršev, ne strica na Angleškem, ki bi vedel povedati, zakaj je šla od njega?

Posamezniki, poštenjaki, so pogledali vase in poslali svoje znane ime, da zahtevajo pomilostitev. Na koncu brošurice stoji dolga vrsta imen zastopnikov in zastopnic človekoljubnih društev, revij, časopisov.

Tudi Slovence so na prošnjo in nasvet ga. Stricherjeve poslala svojo prošnjo; s tem so pokazale, da neustrašna ni brezdomovinka, zavrženka, temveč da najde tudi doma še ljudi, ki se na boje poslali svojega glasu za njeno pravico.

Res so Pepco pomislili na 20 let prisilne delavnice. Revizije procesa, ki so jo stoteri istočasno zahtevali, niso dosegli; svojo sodbo je izreko najvišje pariško sodišče in — tehničnih novih dokazov tudi ni.

Gospa Stricherjeva je še vedno v zvezi z dr. Canetom, odvetnikom kaznjence in še ni obupala. Nenavadno lepa pisma, ki jih piše kaznjenci, polna globokih besed trpljenja radi krivice in neznanih izrazov hvalečnosti, njeno vzorno obnašanje, ki ga hvali upravitelj kaznilnice, so Stricherjevo zanesli v prepričanje, da je nedolžna.

Vendar je dobivala včasih prav čudna pisma, mnogo ponarejenih, z nerazumljivimi naslovi, anonimnih. Pepca sama je navram svojih dobrotnikov tako nepotrebno in nesposobno lagala, da zdaj ga. Stricherjeva s podvojeno vnemo išče novih sledov. Pridobila je za stvar mnogo prijateljev, ki jo preiskujejo s čisto psihološkega in znanstvenega stališča.

Ona sama je poslala na svoje stroške Pepcino pismo znamenitemu grafologu, ki naj ugotovne njen značaj.

Tri izvedenjske študije že imamo: od dr. Streletskega iz Pariza, od Nemke Eve Rappard in Anje Mendelssohn iz Berlina. Četrto grafologijo piše znani pariški izvedenec Crepieux-Jamin.

Vsi trije trdijo, da je v njej naravnost dvoje oseb, ki se izmenjavata in povzročata ona skoro neumljiva, nasprotujoča si razpoloženja: zdaj je zelo prijazna, ljubka in mehkega srca, zdaj pa trmasta, ostra in brezobzirna.

Ta nesrečna ženska z dvojno naravo je izgubljena, ako nima ob strani energične, trdne osebe; od nje bi bila možna najlepši dejanja. Tako zelo si zna sama sugerirati in še več si da sugerirati od drugih, da jo slaba družba more pogubiti. Posebno moški, ki mu je vdana, bi mogel zelo izrabljati to slabost, ker val so si edini, da je ona tako zelo elementarna, močno čutna ženska, ki zna ljubiti goreče in celo požrtvovalno, da bi tej simpatiji na ljubo žrtvovala vse.

Ti psihogrami in vse ona čudna pisma nam vsiljujejo misel, da je ona vendarle

vpletena v nesrečno zadevo, da pa je mogoče le šibko orodje tuje volje. Če bi kdaj našli kako sled za njenimi pomočniki in soigralci, bi revizija procesa bila gotova stvar in bi ona mogoče sploh ne stala čista pred nam, vendar le delno kriva, in bomo le s grozo mislili na trenutak, ko se jo naredila odgovorno za vse to strašno dejanje in je hoteli — umrjeti.

Naj bi delo ga. Stricherjeve ne ostalo brezuspešno!

Občni zbor Društva državnih vpokojencev in vpokojenk

Ljubljana, 10. decembra.

V nedeljo dopoldne se je vršil prvi občni zbor navedenega društva v restavraciji pri Levu. Udeležilo se ga je približno 300 vpokojencev in vpokojenk. Občni zbor je otvoril namesto obolelega podpredsednika g. Niča najstarejši odbornik g. I. Vidmar, poštini uprav. v p. V otvoritvenem in pozdravnem govoru na vse navzoče, ki so se v tako častnem številu zbrali, se je s toplimi besedami spomnil pred meseci umrlega, za društvo tako vnetega in požrtvovalnega predsednika rač. ravnatelja g. Ant. Svetka. Navzoči so vstali in počastili njegov spomin.

Na izbrnem poročilu tajnika g. Špeneta in blaginika g. Riharda Debelaka o gnotnem stanju društva je predsedujoči izjavil, da on kakor ves odbor odstopa od svojih odborniških mest, ker društvo stoji v tem trenutku na velikem obkroženju podlagi v svojem zvanju in delovanju.

Za predsednika nadaljnjega zborovanja je bil soglasno izvoljen g. Makso Liljeg, davčni nadzornik v p. star delavec in odbornik za uradniške pravice in gnotne interese.

V svojem nagovoru na navzoče se je pred vsem spomnil največjega zaščitnika uradniških težej. Ni. Vel. kralja Aleksandra I., kateremu so vsi z navdušenjem zalekali trikratni živio. Kralju je bila na predsednikov predlog odposlana udanostna povelja. Pozdravni brzojav je bil poslan tudi ministrskemu predsedniku Peričniku in predsedniku državnega sveta.

Predsednik omenja dalje težko nalogo novega odbora, kajti preobnova uradniškega zakona in s tem v zvezi gnotno stanje vpokojencev, da ne bodo prikrajšani, je pred durni. Treba bo največje paznje, da se to ne zgodi.

Nato se je prešlo na čitanje novih pravil, ki so bila po kraji debati pri posameznih točkah in manjših spremembah soglasno, v splošnem pa z veliko večino sprejeta.

Pri sledečih vlogah v novi odbor so bili priključeni izvoljeni predlagani kandidati in sicer za predsednika g. Makso Liljeg, za I. podpredsednika gosp. dvorni svetnik Fr. Vedernjak, za II. podpredsednika g. Ivan Vidmar in deset odbornikov, šest namestnikov in dva pregledovalca računov.

Po dveh in polurnem zborovanju je predsednik zaključil občni zbor s pozivom na navzoče k slovesnemu in vztrajnemu delu za društvo.

Prosveta Opera

Repertoar.

Začetek ob pol 20.

Torek, 10. decembra: »Beneška noč«, opereta. Red C.

Sreda, 11. decembra: »Eugenij Onegin«. A. Četrtak, 12. decembra: Zaprt.

Petek, 13. decembra: »Gorenjski slavček«. Red R.

Danes se poje opereta Joh. Straussa »Beneška noč«. V opereti, ki jo je predelal znani dunajski komponist W. E. Korngold, prevladuje melodiozni dunajski valček, bujna instrumentacija, ter slikovito dejanje. Zasedba kot pri premijeri: ga. Poličeva, ga. Balakova, gđ. Španova, gđ. Strina, ter gg. Drenovec, Gostič, Peček, Povhe, Simončič, Rus in drugi. Predstava se vrši za C abonma.

V petek se poje Foersterjev »Gorenjski slavček« za B abonma. Abonente reda A opozarjamo, da imajo v sredo, dne 11. t. m. v operi predstavo »Eugenij Onegin« za svoj abonma.

Drama

Repertoar.

Začetek ob 20.

Torek, 10. decembra: Zaprt.

Sreda, 11. decembra: »Nevesta s krono«. D. Četrtak, 12. decembra: »Naš gospod župnik«. Red E.

Petek, 13. decembra: Zaprt.

Sobota, 14. decembra: »Don Charles«, premijera. Izven.

»Nevesta s krono«. Jutri se ponovi učinkovita Strindbergova pravljica igra »Nevesta s krono« z go. Saričev in g. Kraljem v naslovnih vlogah. V četrtek pa zabavna veseligr »Naš gospod župnik« z go. Nablocko, gg. Cesarjem in Lipahom v glavnih vlogah.

Šentjakovski oder

Začetek ob 20 1/2 uri.

V soboto, 14. decembra: »Prirega o polnočju«.

V nedeljo, 15. decembra: »Prirega o polnočju«.

Manice Komarove »Prirega o polnočju« na Šentjakovskem odr. V soboto dne 14. decembra se bo vršila na Šentjakovskem odr premijera igrna slovenska drama »Prirega o polnočju«. Pisateljica Manica Komarova je naslikala v tej drami z velikim razumevanjem podobe človeka. Posamezni prizori so izvršni. Dijalog teče gladko. Kmečki tipi so naravnost sijajno narejeni. Pri drami je zapleneno celokupno osebo Šentjakovskega odr in pevski kvartet. Vstopnice se bodo dobile od četrtke dalje v predprodaji v trgovini Miloj Karančič na Starom trgu.

Uredite Dunajsko cesto!

Kljub nešteti javnim prošnjam in zigosanem današnjega škandaloznega stanja Dunajske ceste preko prelaza dalje je ostalo vse tako, kot je bilo. Mestna občina je hla dala cesto tja do sv. Krištofa in točno samo do tja lepo postgrati, toda od sv. Krištofa dalje je pa stanje tako, kakršnega se lahko stramuje zadnja rovtarska vas. Ali Dunajska cesta res nima nobenega cestarja, ki jo ima oskrbovati, ali pa čakajo tisti, ki jim je dolžena skrb za to, da se prevrne kak avto sredi ceste? Je že res, da je kar posejana z avtobusi, toda lastniki teh so dolžni plačevati gotove vsote za vzdrževanje ceste. Če se je preje cesta urejevala hi se ji sedaj ta skrb morala posvetiti v dvojni meri. Če se že od avtomobilistov zahteva specijelno plačilo za vzdrževanje ceste. Ob cesti leže sicer že dolgo sem kupi gramoz, pa menda samo pro forma in za »trošče«.

Naj si dotični, ki jim pripada ta skrb, ogledajo na licu mesta božanski prizor. Kako žanjlirno in galopirajo avti in omnibusi vsi z znakom in konjskih sil po teh jamah, kotanjah in krahah. Kot doviti pa se berejo dan na dan članki o raznih opeševnih načrtih mesta Ljubljane, če pa stopiš tri korake za vogal pošte, pa lahko skočiš v prvo trgovino, da te osnaži oblata, ki ti ga je kotani in luž poslal mimo poskakajoči avtobus. Okrog pošte in par metrov naprej je treba z vilicami pobrati vsak čik in vsako smet, tam je treba očistiti cesto z brizgalno, če greš pa le par korakov od središča mesta, se pa ne moreš otresti misli, da prihajaš iz Rovt.

Če pa se bo Dunajska cesta še tekom tega stoletja res kaj popravila, pa prosimo, da se ne nasuje sedanjih kotanj kratkomočno s par kamenčki, ampak naj se jo temeljito uredi. Le kaj si mislijo tuji avtomobilisti, ki nas posejajo preko Dunajske ceste? Najbrže pravijo: Ti pa znajo!

Pasant zdravih oči.

Luči v Robbovo ulico!

Štiri leta so minila, odkar so zrasle iz tal prve vile v Robbovi ulici, pa še do danes ni nobene luči. Nedavno je bila sicer na križišču Linhartove in Robbove ulice nameščena električna lu, pa se je poznele neznankam preselila. Čemu? Posebno v zimskem večernem času imamo stanovalci te ceste imeniten trening, ko moramo par dni gaziiti sneg kar v cellem, kakršen je in kolikor ga je zapadlo. Kar čudež je, če se nas tuptam spomni mestni snežni plug, ki nam v svoji uslužnosti kar zakida dohodna vrata, pa še ta pride semkaj le radi pošne garaže in delavnice, ki je nameščena na tej ulici. Mislimo pa, da smo luči in skrbni s strani magistrata ravno tako potrebni ter imamo isto pravico na to, kot jo imajo prebivalci mestnih hiš za artiljerijsko vojašnico, kamor so bile takoj postavljene potrebne luči.

Obenem pa prosimo pošto ravnateljstvo, da končno enkrat že odstrani z naših vrtov telegrafska bruna, ki imajo pač več in potrebnejšega prostora na nasprotni strani. Že itak smo hišni posestniki pičlo odmerjeni s svojimi vrtovi, pa se nam še šepri sredi vrta kot, ki ima na nasprotni strani v Ravnikarjevi lami prostora več kot dovolj.

Predvsem pa prosimo luči. Plačujemo enake davke, kot soobčani okrog pošte in drugih dobro razsvetljenih cest.

Mačje oko.

Čemu polovičarstvo?

Dne 4. t. m. se je pri vlaku 8413, ki pasira prehod preko Dunajske ceste nekako ob 7 zjutraj, zalzel v zatvornice neznan avtomobil. Privozil je v smeri iz Ljubljane, se postavil zaletel v železne zatvornice, jih precepi občutno poškodoval, razbil istočasno steklo in luči avta, obrnil in se odpeljal po isti poti kot je prišel — neznan kam. Niti toliko ni počakal, da bi na kraju nesreče pustil svoj naslov ali številko avta, da bi ga pričeli. Orožništvo ga zasleduje, ker gre v glavnem za povračilo škode na zatvornicah. Nežote nastane vprašanje: Kdo pa je kriv karambola?

Zatvornice, spuščene preko ceste ob 7 zjutraj, v zimskem času torej še v temi, so bile brez signalnih luči. Na združno notico v »Slovenskem Narodu« je železniška direkcija res reagirala, za kar ji gre vsa zahvala in se signalne luči pri večernih vlakih obešajo na zatvornice. Žal pa je pozabila naročiti, da naj se izvršuje isto tudi zjutraj pri vl. 8411 ob 6 uri in 8413 ob 7 uri, torej tudi še v temi. To polovičarstvo je gotovo neumestno, kar se je pokazalo prav pri zadnjem karambolu. Dobiček je prihranjen gotovo in dvojna škoda: na zatvornicah, ki so poškodovane cele v temelju, in na neznanem avtomobilu. Kdo bo pa lastniku avta povrnil škodo, ki gotovo ni manjša kot na zatvornicah? Ali je morda on krivec? Je, in sicer v toliko, da se je prav tisti trenutek pripeljal tam mimo, ko so bile zatvornice spuščene in brez luči ter jih ni videl. Ko bi ga ne bilo tam, bi se gotovo ne zaletel.

Prosimo torej, da se izobešajo signalne luči na domžalske železniške zatvornice v zimskem času tudi pri jutranjih vlakih, ker sicer bo treba natisniti v železniškem voznen red z velikimi črkami: »Vozaki vseh vrst vozil Pozor! Pogledite doma, če bodo zatvornice, ko boste zjutraj pasirali domžalski prelaz, spuščene. Sigurno se boste zaleteli vanje, ker so brez luči. Ako vam ni za tisočake se napolnite z doma, sicer pa raje ostanite doma.«

Vojni invalidi in trafike

Dan za danom se čita v časopisih o ločih tragedijah vojnih invalidov, vdov in sirot, ki so zaradi vojnih grozot ne po lastni krivdi prišli ob zdravje, imetje in rodoljubne reditelje. Varnost tem pojavom je pač iskati v dejstvu, da se vse premoške skrbi za eksistenco teh revežev ter od nobene strani ni poslabšeno vsaj za namučene življenjske potrebnosti. Ni torej čuda, ako se spriča tega dejstva vojne žrtve poslužujejo najskrajnejših sredstev ter grede presodno vojni v smrt, ni nič izrednega, ako v skrbi, kako bodo preživele svoje, zblazne ali se udajo človeka nesposobnemu in povrednemu življenju in tudi v čuda, ako se spričo nepreskrbljenih vojnih sirot namoži kador posestnih postopov, ki iščejo le prihranke, da žive na tej ravnici.

Z novim invalidskim zakonom je sicer deloma olajšano gorje teh vojnih žrtv, vendar je pomoč neizostna in v kolikor so predvidene razne postaršne ugodnosti za vojne sirote, so postali vsi predpisi lužurni. V § 25. invalidskega zakona je zagotovljena vojnim žrtvam pravica na 50 odstotkov vseh tobačnih trafik, hitov in sličnih naprav. Sedaj pa pogledimo, kako je stvar v resnici. Monopolska uprava podeljuje trafike vsakomur ne glede na to, da li je imenovani vojni žrtve, vdovosestnik, trgovec, vojni dobičkar ali celo večkratni milijonar ter da li je podana kolonala potreba ali ne.

Zelo pogosti so slučaji, in to osebno znanl čas v Ljubljani, da je monopolska uprava dovolila prodajo tobačnih izdelkov prav premožnim in nepotrebnim osebam, katerih koliki se nabavijo v posredni bližini trafik vojne invalida, če da bi v istem okolju bila podana kolonala potreba. S tem se ni morda povečal konzum tobaka, pač pa se je uničila eksistenca vojne žrtve, ker z eno žemljo pač ni mogoče nasitiiti pet luči.

Vse tiste bogataše, ki nam vojnimi žrtvam na omenjeni način odjedajo grenko zaslužnino, kišček kruha, prosimo, ako že nimajo z nami sočustva nas gotovo podpreti, naj nam vsaj ne odjedajo tega boga zaslužka in ne uničujejo odnosa vira naših skromnih dohodkov.

Monopolsko upravo pa naprosmo, naj se ozira na nas bočne, naj v polni meri upošteva dolžila invalidskega zakona ter brezposojno odkloni vse prošnje za podelitev trafik onim, pri katerih ni podana potreba ter dovoljuje osebno v Ljubljani prodajo tobačnih izdelkov le vojnim žrtvam, katerih število gre v tisoče samo v Ljubljani.

Prezranci vojni pohabljenec.

Beležnica

Koledar.

Danes: Torek, 10. decembra 1929, katoličani: Judita, pravoslavni: 27. novembra, Jakov.

Današnje prireditve.

Opera: Johnny svira. C.

Kino Matica: Rešitev.

Kino Ideal: Borba in zmaga.

Kino Ljubljanski Dvor: Blaznež na odr. Predavanja: Ob 20 v Zvezdi (ZKD): Predava: dr. Tuma o Severni triglavski steni. — V francoskem inštitutu predava univ. prof. dr. Bubnov o kijevski univerzi v letu 1919. Ob 21.

Dežurne lokarne.

Danes: Bohinc, Rimska cesta, Leustek, Resljeva cesta.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 10. decembra.

Včeraj popoldne se je pojavil na Vžju neznan, približno 40letni možič, ki je prodajal razna čiščila za oblike. Oglašal se je tudi v hiši mesarja Gutnika na Tržaški cesti 5. V hiši je bila služkinja Jozefa Dolmarjeva sama doma. Zato je odločilna nakup čiščil, na kar je neznanec odšel. Kmalu ga je pa opazil na postrežbi hiše, kjer so sebe za služkinjo in mesarske pomočnike, mesarski vajenc Silvo Smol. Vprašal je, kaj hoče. Neznanec je dejal, da išče gospodinja. Ko mu je Smol povedal, da gospodinja ni, je nje odšel.

Nagel odhod in sumljivo neznančovo stilaenje po hiši sta vzbudila vajencovo pozornost in povedali je mesarskemu pomočniku Antonu Vampolu, da je nekdo strkal po hiši. Ta je takoj pregledal svojo garderobo in presenečeno ugotovil, da mu je neznanec odnesel skoro nov usnjen suknjič in volnen sviter v vrednosti 1125 Din. Dolmarjeva mu je opisala neznanca. Vampol je sedel na kolo in se naglo odpravil za njim.

Dohitel ga je v Trnovem blizu mestnih hiš, bil pa je v družbi mlajšega tovariša. Ko je zasledil kolezarska, ki je vozil za njim, je molče zasledil neznanca, kajti nenadoma je kriknil: »Mirno, božji! In že sta prišla s tovarišem bežati. Vampol pa je bil urnejši in je begunca dohvel. Neznanec je imel pod plaščem obložen njegov suknjič. Vampol mu ga je vzel, našel pa je pri njem tudi ukraden sviter. Med tem, ko je Vampol pregledaval svojo obleko, je neznanec pobegnil. Sedaj išče oba kopova policija.

Zasebnica Franciška S., ločena žena oročiskega narednika, se je sinoči v neki gostilni preveč nalezla božje kapljice. Vigneta ni hotela kljub policijski uri iz gostilne. Zato so bili prisiljeni postaviti jo pod kam. Franciška pa je bila tako ginitna, da je padla naravnost na glavo in si prebrla izjavo. Precej poškodovano so prepeljali v bolnico.

Dnevne vesti.

— Imenovanje pri banki upravl. Z. od. loki bana dravske banovine g. inž. Dušana Serneca so bili imenovani za upravno-pisarniška uradnika upravno-pisarniška uradnika pri ljubljanski županiji v likvidaciji Avgusta Cermelj in Edvin Pleničar, za upravno-pisarniško uradnico pa upravno-pisarniška uradnica pri ljubljanski županiji v likvidaciji Slava Kortizky.

— Uradne ure pri deželni in okrajnem sodišču v Ljubljani bodo s 15. t. m. dalje: ob vseh delavnikih izven sobote od 8. do pol 1. in od pol 16. do 18. ure, ob sobotah od 8. do 14. ure; ob nedeljah in praznikih bodo delali samo dežurni uradniki od 9 do 11. ure. Vložnice obeh sodišč bo odprto: ob delavnikih izven sobote od 8. do 12. ure in od 16. do 17. ure, ob sobotah od 8. do 13. ure, ob nedeljah in praznikih pa le od 9. do 11. ure.

— Nakazila v Luxemburgu in Turčijo po Poštni hranilnici. Poštna hranilnica s svojimi podružnicami je uvedla mednarodni direktni izplačilni promet z Luxembursko potom Čekovnega zavoda v Luxemburgu in direktni izplačilni promet potom Turške poslovne banke v Stambul (Banque d'Affaires de Turquie, Stambul). Za ta nakazila veljajo isti pogoji kot za nakazila v ostale države. Podrobna poobila glede mednarodnega izplačilnega in virmanskega prometa daje brezplačno podružnica Poštna hranilnica v Ljubljani.

— Blagajnica podružnice Poštne hranilnice v Ljubljani sprejema tudi vplačila s položnicami. Vsa taka, do 12. ure izvršena vplačila, se še isti dan odobravajo čekovnim računom, ki se vodijo pri podružnici, dočim se na poštah vplačani zneski šele naslednji dan pripisujejo ček. računom. Ker se opaža na blagajnici glavne pošte Ljubljane 1 pogosto velik naval strank, ki vplačujejo s položnicami, se priporoča občinstvu, da vrši taka vplačila po možnosti tudi na blagajnici tukašnje podružnice Poštne hranilnice.

— Razpisana služba. Pri okrožnem sodišču v Celju se odda mesto letniškega preglednika. Prošnje je treba vložiti do 1. januarja.

— Praksna politično-upravnih pripravnikov. »Službene Novine« objavljajo pravilnik o praksi politično-upravnih pripravnikov in o polaganju politično-upravnega strokovnega izpita. Po pravilniku morajo biti politično-upravnih pripravnikov v dvehletni praksi zaposleni najmanj pol leta pri banki upravl. leto dni pa pri sresnem poglavarstvu. Potrebna navodila o njihovi izbrazbi in vezbanju izdaja ban.

— Pravniški dom v Beogradu. V nedeljo se je vršilo v Beogradu zborovanje združenja pravnikov kraljevine Jugoslavije. Udeležba je bila slaba. Med drugim so pravniki razpravljali o zgraditvi velikega pravniškega doma v Beogradu. Uprava združenja je poslala vsem pravnikom v državi okrožnico, v kateri jim priporoča, naj zbirajo prispevke za pravniški dom. Končno je bil izpremenjen naziv združenja, ki se imenuje odslej »Ugruženje pravnikov kraljevine Jugoslavije«.

— Izredni kongres železničarjev. Centralna uprava združenja jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev sklicuje izredni kongres, ki se prične v četrtek 12. tm. v Beogradu. Na dnevnem redu so volitve novega predsednika centralne uprave in razprava o položaju združenja.

— Živalske kužne bolezni v dravski banovini. Od 25. novembra do 1. decembra je bilo v dravski banovini 18 slučajev svinjske kuge, 12 svinjske rdečice, 4 me burčakova izpuščaja goved, 2 konjskih garij in 1 čebelnje gnilobe.

— Nov tednik. V Varaždinu je izšla danes prva številka »Varaždinskih Novosti«, ki bodo izhajale vsako sredo.

— Himen. Dne 7. tm. sta se poročila v Zagrebu g. Miran Kenk iz Ljubljane in gđ. Ljudmila Holderjeva iz Zelenke Kaple. Čestitamo.

— Vreme. Vremenska napoved nam obeta spremenljivo vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države megleno in oblačno. V Mariboru in Zagrebu je nekoliko deževalo. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 15, v Mariboru in Skoplju 9, v Zagrebu in Beogradu 8, v Ljubljani 7,4, v Sarajevu 7 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 761,7, temperatura je znašala 0,3.

— Gasilni avtomobil zgorel. V nedeljo popoldne je hitel šofer gasilnega društva v Brodu na Savi Franjo Stanič prekusiti motor gasilnega avtomobila. Ko je drvel čez most je nenadoma nastala silna detonacija. Motor je eksplodiral in hipoma je bil ves avtomobil v plamenih. Voz je popolnoma zgorel. Šofer je pravočasno skočil z gorečega avtomobila in se rešil.

— Samomorilna manja v Zagrebu. V Zagrebu razsaja zopet pravcata samomorilna manja. Včeraj smo poročali, da si je na strašen način končal življenje ruski emigrant Ivan Mašin, včeraj so si pa hoteli končati življenje še trije samomorilni kandidati. V Grgovjevi ulici št. 9 so našli včeraj jutraj nezvestno 24letno plavalcko, Slovenko Ivaniko Lah, brivsko pomočnico v salonu »Emma«. Mladenka je ponoči odprla plin in se hotela zastrupiti. Z rešilnim vozom so jo prepeljali v bolnico. Sedaj je izven nevarnosti. Vzorok poskušene samomora je bila nesrečna ljubez. — Dopoldne si je na Laščinskem prerezal žile na roki 24letni kleparaki pomočnik Mato Lebnič. Ko so ga našli, je ležal v mlaki krvi. Prepeljali so ga v bolnico. Njegovo stanje je zelo kritično. Tudi tu je bil motiv samomora nesrečna ljubez. — Popoldne se je na Kanalu zastrupil z octovo kisline mizaraki pomočnik Fr. Lah, ki pa ni v sorodu z Ivaniko Lahovo. S težkimi notranjimi opeklinami so ga prepeljali v bolnico. Njegovo stanje je brezupno, kajti trup se je že začel razkrajati. — 200 okostij. Na Dolcu pri Zagrebu kopljejo temelje za novo tržnico. Pri kopa-

nju so že opetovano našli na človeška okostja. Ko so včeraj delavci kopali v bližini Marijine cerkve, so našli na pravcato pokopališče. Izkopali so okoli 200 človeških okostij, ki so jih položili v priproste lesene krste in jih prepeljali na pokopališče na Mirogoj. Baje gre za pokopališče pri cerkvi, nekateri pa zatrjujejo, da so to okostja pokopanih padlih borcev iz starih časov. Na tem kraju je namreč tekla meja med Gričem in Kaptolom. Med obema strankama je prišlo opetovano do spopadov.

Pretrčljiva drama! Dames prvič! Popolnoma novo! Pravkar prišlo iz Nemčije!

Blaznež na odru

(Der Mann, der nicht liebt)

po domačem romanu.

Ta film morajo videti vsi, ki so jim ženske zagrenile življenje. — Mlad, lep igralec postane neusmiljen Don Juan, razvratnež, potem, ko je spoznal, da ga ženske samo varajo. Učeno je njegovo življenje, zakaj izgraja ga ženska na najkrušnejši način, ki ga je sploh zmogočna. — V glavnih vlogah GUSTAV DIESSL in gofica AGNES ESTERHAZY. — Preskrbite si pravočasno vstopnice!

Ob 4, četrti na 7, pol 8, 9.

Kino Ljubljanski dvor. Telefon 2730.

— Velik vlom v Osljaku. V noči od nedelje na ponedeljek je bil v Osljaku izvršen velik vlom v manufakturno trgovino bratov Buchler. Vlomci so odnesli za 200 tisoč dinarjev manufakturnega blaga. Vlom je bil odkrit šele v ponedeljek dopoldne, ko so uslužbenci prišli v službo. Tatovi so prišli v trgovino skozi podstrešje. V stropu so napravili precejšnjo luknjo in zlezi skozi odprtino v lokal. Zdi se, da so morali razmere v trgovini dobro poznati, ali pa so špicijalisti za manufakturno blago, kajti odnesli so samo najfinije blago. Pri vladu so najbrž sodelovali trije zločinci, dva sta kradla, tretji je bil pa na preži. Polcija jih še ni izsledila.

— Samomor v Mariboru. V soboto so pasanti na državnem mostu opazili, da je nekdo skočil v Dravo. Najbrž gre za 22letno slaščičarko Lino Majhen, zaposleno pri tvrdki Huter, katero že več dni pogrešajo. Delke je bilo zadnje čase zelo potrto. Trupla še niso našli.

— Umor zaradi tamburice. Pred sodiščem v Petrinji se je te dni odigral epilog fantovske pobesnelosti. Brata Viktor in Rudolf Neznanovič sta se zagovarjala zaradi zverinskega umora. Bila sta s Ivanom Gecom iz Tišine na domači veselici. Geo je bil nekoliko vinjen in je razbil tamburico, last bratov Neznanovičev. Brata sta se mu hotela osvetiti. Ko je Geo v spremstvu svoje matere odšel domov, sta ga brata napadla ter ga vprilo matere toliko časa pretepala in mrcvarila, da je oblezel mrtev. Solze nesrečne matere, ki ju je proslila, naj prizaneseta sinu, so bile zaman. Podvignja fant sta po zločinu plesala. Sodišče ju je obsodilo vsakega na 20 let ječe.

Iz Ljubljane

— II Redna javna seja ljubljanske občinske uprave. Jutri se bo vršila redna javna seja ljubljanske občinske uprave. Začetek ob 17. Občinski svet bo sklepal o udeležbi slovenskih občin pri poklonitvi Nj. Vel. kralju na rojstni dan v torek 17. tm. Na dnevnem redu tudišnje seje so poročila finančnega, gradbenega, stanovanjsko-gradbenega in personalno-upravnega odseka. Poročevalec finančnega odseka bo poročal med drugim o prispevku mestne občine za regulacijo Malega grabna, poročevalec gradbenega odseka o prošnji Higijenskega zavoda za stavbišče šolske poliklinike, o novem regulacijsnem načrtu prof. Plečnika za mesto in o prepovedi uporabe polnogumilastih platišč pri avtomobilskih vozilih na teritoriju mesta Ljubljane. Poročilo stanovanjsko gradbenega odseka se nanaša na prošnje za znižanje najemnine, personalno-pravnega odseka na prošnje za sprejem v občinsko zvezo in na osnutek nove službene pragmatike za nameščence Mestne hranilnice ljubljanske. Zadnja točka dnevnega reda javne seje bo samostojni predlog občinskega svetnika Ivana Dachsa za 1½% odpisovanje za osušitev pri plačevanju občinske doklade pri uvozu vina.

— II Veliki gmetni uspeh umetniške razstave na Dunajski cesti. Umetniška razstava v trgovini G. Zalte se jutri ob 9. zvečer zaključuje. Obisk razstave je bil presenetljiv. Toliko obiskovalcev še ni bilo na nobeni razstavi. Od 10. dop. do 9. zvečer so si ljudje ogledovali dela naših najmlajših umetnikov. Tudi gmetni uspeh je zadovoljiv; dosedaj je bilo prodanih nad 10 grafičnih listov (Cuderman, Males) 6 ol. (Globočnik, Cuderman, več keramik), (Pajničeva) okrog 30 risb na svili in par blešin (Males). Ker bo razstava samo še jutri odprta, ne zamudite prilike izbrati zelo primerna in trajno vredna božična darila. Vstop prost!

— I Jahalni sport. Kolo jahačev in vozačev priredi v soboto 14. tm. pri ugodnem vremenu skupno terensko jahanje. Sestanek ob 14. v topničarski voašnici. Člani, ki žele dobiti konja na razpolago za to jahanje, naj to javijo dr. Luckmannu. Gradišče 4 do petka dne 13. t. m. Dalje namerava Kolo pričeti s skupnimi jahalnimi vajami v jahalnici na Bleiweisovi cesti. Članom bodo tudi tozadevno konj na razpolago v popoldanskih urah. Člani, dame in gospodje, ki še niso člani, pa nameravajo pristopiti, naj javijo svoje želje glede jahanja in časa v jahalnici na Bleiweisovi cesti ali pri dr. Luckmannu. Gradišče 4. Skupno jahanje se bo potem došlo v smislu izraženih želja. Razum tega so začetkom za posamezni pouk konji na razpolago v jahalnici na Bleiweisovi cesti. Eventualna informacije se dobe v jahalnici in pri dr. Luckmannu.

— II Predavanje iz sadjarstva. Podružnica »Sadjarstva in vrtnarskega društva v Ljubljani« priredi v sredo, dne 14. t. m. predavanje o zatiranju bolezni na sadnem

drevec. Predavanje prične, kakor običajno točno ob 8 uri zvečer v šolskih prostorih pri sv. Jakobu v Ljubljani. Članstvo se vabi k obilni udeležbi.

— II Severna triglavska stena. Današnje predavanje ZKD bo obravnavalo najzanimivejši problem naše turistic: triglavsko steno. Dr. Tuma, ki je kot prvi alpinist preplezal steno, bo s slikami in narisi orisal vse smeri, v katerih je bila stena preplezana. Začetek ob 20. v Kazinski dvorani. Predprodaja vstopnic v tajništvo ZKD.

— II Mestna ljudska kopei v Kotodvorski ulici bo radi snajenja 11. in 12. tm. zaprta. — II Zaloge švicarskih Doka pri F. Cuden, Prešernova 1.

— II Zlati za Božič spominjajo se najbedneših in darujmo društvu slepih Ljubljane, Ključavničarska 3/II. 707-n

— II Sigurni nastop doma in v družbi. 4. večer se vrši v sredo dne 11. tm. ob pol 19. uri v dvorani Delavske zbornice. Predava prof. O. Šest. Prost vstop, prispevek za kurjavo in razsvetljavo Din 3. 704-n

Iz Celja

— Obratovanja v trgovinah na rojstni dan Nj. Vel. kralja. Sreski gremli trgovcev v Celju dobiva iz vrst članov številna vprašanja, dali ostane o trgovine na rojstni dan Njegov. Vel. kralja t. j. 17. tm. odprte ali ne. V smislu čl. 29 navedbe o odpranju in zapiranju trgovskih obratovanj, ki jo je izdal bivši veliki župan mariborske oblasti dne 31. julija 1928 in ki je še vedno v veljavi, se obveščajo vsi člani, da morajo ostati trgovine na rojstni dan Njegov. Vel. kralja Aleksandra t. j. dne 17. decembra ves dan zaprte. Toliko v vednost in ravnanje. Načelnstvo.

— II Ženski dvoboj pred kolodvorom. V nedeljo zvečer je imela številna publika s celjske promenade krasno zabavo pred celjskim kolodvorom, kjer sta stopili na junaški mejdan 20-letna služkinja Marija Š. in 23-letna tudi Marija Š. Bilo je kmalu po 7. uri, ko sta se srečali in se začeli naenkrat strašno psovati in obmetavati s prav izbranimi cvetkami svojega bogatega besednega zaklada. Toda to jima še ni zadostovalo. Ko sta jima jeza in razburjenost pripelala do vrhunce, sta si skočili v lase in se pošteno pretepali pri praskali. Zmaga se še ni odločila na nobeno stran, toda posegla je vmes roka postavke, ki je odvedla junakinji na stražnico. Gospodje na policiji so se morali precej truditi, da so končno pomirili nasprotujoči in ju na lep način spravili domov.

— II Mestno priho in kadno kopališče v Celju bo odprto izjemoma tudi v ponedeljek 30. in torek 31. tm. ves dan.

— II Čebelarstva podružnica za Celje in okolico bo imela v nedeljo 15. tm. ob pol 15. uri v občinski posvetovalnici okolišče občine na Bregu pri Celju svoj letni občni zbor, združen s poučnim in zanimivim predavanjem o kužnih čebelnih boleznih in njihovem zatiranju.

Najbolše, najtrajnejša, zato najcenejša

Oče prevzel sinu nevesto

Romantika še živi. O tem priča dogodek, ki se je odigral nedavno v hiši nekega vdovca, bivajočega v znanem angleškem mestu Oxfordu. Vdovec sin je povabil nekega očeta na čaj svojo kolegico z univerze. Očetu je bila lepa študentka tako všeč, da se je na prvi pogled zagledal v njo in da ni prav nič skril, da bi rad izpodrinil sina. Študentka je seveda opazila, da jo stari razgleda, kar je prepričala, da sta oče in sin do ušes zaljubljeni v njo. Hoteli preizkusiti vsakega posebej kot morebitnega kandidata za ženitev, je povabila na sestanek enkrat sva, drugič pa očeta.

Dvojna igra se je zaključila z očetovo zmago. Ko je vdovec študentko zasnužil, je brez odklepanja pristala. Sinu je šlo to na živce, toda kot pristen Anglež se ni razburjal, temveč je priznal, da mu ne preostaja drugega, nego sprijazniti se z bridko resnico. Čez nekaj mesecev je stopil vdovec z mlado nevesto pred oltar, a sin je moral mirno gledati, kako so splavale njegove nade po vodi. Najbrž upa, da postane sčasoma domači prijatelj svoje mačehe.

Obrnena nevesta.

— Za boga, kako grdo nevesto imaš! — To je samo na zunaj, znotraj je pa pravo zlato. — Pa si jo daj obrniti.

Portret Leona XIII.

Nekega dne je prišel v Vatikan zakoten slikar s prošnjo, naj mu omogočijo avdijenco pri papežu Leonu XIII. Ustregli so mu in ko je stopil pred papeža, je izrazil željo, da bi ga rad slikal. Kakor mnogim drugim, je papež tudi njemu ustregel. Ko je bil portret končan, je prosil papeža, naj se na robu podpiše in napiše kratek citat iz evangelija.

Papež ga je debelo pogledal, kajti portret je bil zelo slab. Ker je bil na dober, mu je uslišal tudi to prošnjo. Pač pa si je dovolil hudomušno šalo in izbral odstavek iz 27. poglavja evangelija Sv. Matevža, kjer je povedano, kako se je Kristus prikazal na razburkanem Genezaretskem jezeru prestrašenim apostolom. Papež je citiral ta odstavek in pripisal na robu portreta: Vatikan ob 5. zvečer. Ne bojte se, to sem jaz.

Svengali številka 2.

— Slavna gospoda, ob zaključku vam pokašem največjo atrakcijo. Stoli in mize se same dvignejo in prenese drugam.

Glas iz občinstva: — Dajte mi svoj naslov, jaz se prvega selim.

Nedolžna gos.

— Kaj misliš, ženica, ali bi si privoščila jutri pečeno gos? — Zakaj pa? — Kaj ne veš? Jutri praznujeva 10 letnico poroke. — Kaj pa more gos za to?

Iz dežele romantike in krvne osvete

Predržnost v orožniško uniformo preoblečenih tolovačev — Živ pokopan v gnoju

Gusnje, 5. decembra.

Kakor bi čital knjige iz naše lepe dobe raje, torej iz tiste dobe, ko smo se vsaj v fantastiki bližunake, tako se nam zdi, ko beremo pisma, ki prihajajo z albanske meje. Daleč je to od nas po kilometrih, še mnogo dalje pa po času. In vendar žive tam mladi Slovenci in služijo domovini. Njih služba je v onih krajih, kjer pomenita čast in orožje isto, težka. Poslani so doli na mejo, kjer se začneja nekaj sto let nazaj segajoča doba, da varujejo človeštvo smrti. Obenem pa uče zbegani narod brati, saditi vrtove in sejati njive. V Črni gori je to, kjer se ta dežela junakov dotika Albanije, tam so naši ljudje v službi orožja, na drugi strani pa v službi svojega srca in kulture.

Daleč tam doli so naši rojaki orožniki, v najtežjih razmerah in v večni nevarnosti za življenje. Ko so po ustanovitvi Jugoslavije prišli tja doli, jih je seveda ljudstvo sprejelo s sovraštvom. Danes jih pa domačini spoštujejo, ker vedo, da so samo za to med njimi, da jih varujejo. Večkrat je noč in dan, vendar se pa počutijo domače, ker je narod spoznal njih moštost. Ne smatrazo jih za odposlance tujega naroda, temveč za dobre brate, ki jim žele samo pomagati. Okrog orožniških postaj ni treba več bodeče žice, ker so okoliščine naši fantje zasadi s cveticami in trto. Kjer so bile nekdanj visoke palisade in kameniti zidovi, so sedaj cvetoči vrtovi.

Kako je tam doli, najlepše vidimo iz pism, ki nam jih da na dan pošiljajo naši rojaki. Nikdar ne opisujejo svojega kulturnega poslanstva in dela, vedno mislijo le na svojo službo, ker je dobro srce in njih delo za narod samoočelno umeno. Kot rečeno je ob albanski meji še romantična doba in krvna osveta je na dnevnem redu. O tej prastari narodni sodbi nam pripoveduje prijatelj našega lista naslednjo zgodbo.

Albaniji je na naši strani polno emigrantov, ki so morali pobegniti iz najrazličnejših vzrokov v Jugoslavijo. Tudi arnavski veljak Ljusa Prejla je živel v Gusinju. Pred dvema letoma je pobegnil s 300 svojih rojakov na našo stran, da si resi življenje in čaka trenutek osvete. Baje je bilo na njegovo glavo razpisanih 200 cekinov.

V temni noči je potrkala na njegovo dobro utrjeno hišo orožniška patrulja. Takoj je Ljusa vstal in šel s svojim sinom pred vrata povprašat, kaj žele. Orožniki so mu dejali, naj gresta z njimi doli k potoku, kjer ju čaka oficir, da jima pove važne novice. Nič hudega sluteti sta odšla z orožniki in se nista več vrnila. Vaščani so slišali samo salvo, drugega sledu pa ni bilo. Ostala je sama žena albanskega barjaktarja Ljusa Prejla v izropani hiši. Vsem vaščanom je jasno, da so očeta in oba njegova sinova umorili arnavti, ki so se preoblekli v orožniške uniforme ter prišli čez mejo, kamor so še isto noč zopet brez sledu izginili. Umorjene so pokopali po katoliškem obredu, pozneje so jih pa prenesli v rojstni kraj v Albanijo.

Seljani rojaki žrtve so iz osvete pobili doselej že 5 Arnavtov iz rodu morilcev. Vsa soseda pa ve, da bodo padli vsi, ki so prelili kri družine arnavskega veljaka Ljusa.

—X—

Hođa Sulja je imel že šest žena. Seveda mu je to dovoljeno, ker je turški svečenik. Doma je imel še lepo Dibo, pa se je zagledal v mlajšo lepoticco Ajrjo. Po Mohamedovem zakonu je kakopak tudi to dovoljeno. Ostalih pet žena ni več imel, ker jih je nekaj pomrla, druge je pa spodil. Lepo je živela hođina družina, dokler nista obe ženici prišli do prepičanja, da je druga lepša od druge. Čeprav

Ne ustrašite se

še tako velikega pranja, kajti Schichtov RADION bo namesto Vas oskrbel polovico dela. Način je zelo enostaven in udoben:

1. Običajno namakanje preko noči. 2. Raztopiti Schichtov RADION v mrzli vodi in perilo 20 minut prekuhati. 3. Perilo najprvo v topli, nato večkrat v mrzli vodi dobro izplakniti. Poskusite samo enkrat in uverili se bode, da Vam nobena stvar ne pripomore do tako lepega perila kot

Schichtov RADION

to ni po veri in Mohamedovih zakonih, vendar se je vnela ljubosumnost. Mlajša Ajrja je jela pripovedovati hođi Sulji, da njena družica Diba koketira z lepim 17letnim Nasto, hlapcem pri hiši in mežnarjem pri džamiji obenem.

Nasto Mrkoljič je bil, kakor nam piše naš poročevalec, dobro razvit, lepo raščen in lep fant in ni čuda, da je Sulja verjel svoji obrekljivi ženi. Ko je hođa šel proti večeru na minaret napovedat zahod solnca, je postal nenadoma ljubosumen in urno je iz džamije hitel proti svojemu hlevu, ki ga je imel pri svoji drugi hiši. S starim balonatom je zaklal mladega Nasto. Nametel je nanj gnoja in kup pokril z deskami. Doma se je starejši ženi Dibi čudno zdelo, zakaj ni domov pobožnega hođe, niti ne pride večkrat lepi hlapec Nasto. Zaslutila je nesrečo. Hitela je proti hlevu, zagledala je izpod kupa Nastove opanke in ga našla že mrtvega. Zla slutnja je bila pa njena rešitev, zakaj med tem jo je njen soprog z balonatom iskal doma. Ker je ni našel, je pobegnil. Diba je pa hitela k muftiji — domaćemu sodniku in ga prosila, naj jo varuje pred razjarjenim soprogom. Potem je pa zadevo naznanila orožnikom.

Hođa ni mogel daleč. Srce ga je vlečlo nazaj k Dibi in Ajrji in še ponoči je obhodil vsa sela po okolici, da najde pobeglo Dibo. Celu v Podgorici jo je iskal pri njenem očetu.

Orožniki so ga prišli in ljubosumni soprog je bil obsolen na 18 let težke ječe. Ker se je pritožil, mu je sodišče v Podgorici znižalo kazen na 13 let, ob amnestiji je bil pa pomiloščen na 8 let. Ko je bil že kakaga pol leta v ječi, se je spomnil svojih lepih žena ter je prepilil lahke okove. Uleli so ga spet in ga zakovali v težke okove. Na svoje lepe žene ne misli več in pravi, da bo imel samo še eno, ker z ženami ni nič, saj je prva spravila hlapca v grob, druga pa njega v okove.

Radioprogram

Radio-Ljubljana

Sreda, 11. decembra.

Opoldanski koncert drade: 17.30: Koncert radio-orkestra; 18.30: Otroški kotiček, ga. Gabrijelčičeva; 19: Silke iz naravoslovja, prof. Pengov; 19.30: Franoščina, pouč. dr. Leben; 20: Melodramski večer ge. Gusti Daniloje, čl. narodnega gledališča in ga. Marija Kogoj, improvizator; 21: Koncert radio-orkestra; 22: Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Četrtek, 12. decembra.

12.30: Reprodukcijska glasba; 13: Časovna napoved, borza, reprodukcijna glasba; 13.30: Iz današnjih dnevnikov; 17.30: Koncert radio orkestra; 18.30: Portreti iz svetovne literature, p. dr. R. Tominec (Dante); 19: Srbohrvaščina, poučje g. dr. Rupel; 19.30: Prenos iz ljubljanske opere; 22: Časovna napoved in poročila; radio orkester; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Praktičen zdravnik.

Dama: Kaj mislite, gospod doktor, ali bi ne bilo za mojega moža dobro, če bi odpotovala na morje ali v gore?

— Prav pravite, vi, milostiva, odpotujte na morje, moža pa pošljite v gore.

Med šoferji.

— Koliko znaša največja hitrost tvojega avtomobila?

— 70 km na uro.

— Več ne?

— Tudi 90, če koga povozim.

Marcel Priollet

Seržant Diavolo

Roman

Da življenje ni zmes krivice in tiran, ki zahteva, da se vse ukloni njegovim neizprosni zakon, bi se bila s Filipom prav kmalu poročila.

Toda finančno vprašanje je postavilo med siromašnega, skromnega inženjerja in bogato dedinjo nepremagljivo oviro. Oče me je ljubil, mati oboževala, toda to jama ni branilo odgovoriti kategorično »nikoli«, ko sem previdno vprašala, če bi se lahko poročila s Filipom. Ko so roditelji pokazali svojo moč, so hoteli zagladiti vtis svojega odgovora. Skušali so mi pojasniti, da taki zakoni navadno niso srečni. Govorili so in govorili, prepričali me pa niso.

Ko sem stala pred njim s povešeno glavo in trdovratno molčala, so se sporazumeli s pogledom. Nedvomno so se sporazumeli, kajti oče mi je dejal:

— Jutri odpotujemo na naš grad, v Pecheveque pri Angersu.

Te besede so ranile moje srce, toda kljub temu nisem prosila usmiljenja. Ob določeni uri smo sedli v avtomobil. Filipa nisem več videla, pač pa sem imela čas pisati mu.

Porabila sem trenutek, ko roditelji niso strogo pazili name, in vrgla sem pismo v nabiralnik v hipu, ko smo vstopili v vlak.

Zvečer smo prispeli v Angers.

Prvič v svojem življenju nisem bila srečna, ko sem znova zagledala stariški grad, v katerem sem preživela najlepša leta. Težko mi je bilo pri srou ob pogledu na reko, ob kateri sem se tolikokrat igrala. Hudo mi je bilo, ko sem zagledala prijazne prebivalce gradu, ki so me klicali »mala Monika«. Menda niso opazili, da nisem več dete. Grdo sem gledala gospoda in gospo de Betscourt, toda oče in mati se za to nista zmenila, češ, bo že bolje.

Zal se pa ni obrnilo na bolje in roditelji, ki so me tako ljubili, so me pahili za vse življenje v nesrečo.

Gospa de Royaljoie je nehala pripovedovati, kakor da so jo jete zapuščali moči. Kmalu si je pa opomogla in nadaljevala:

— V Pecheveque sem živela strogo ločeno od sveta. Sobico v grajskem stolpu sem zapuščala samo, če sem se hotela izprehajati po terasi, viseči nad Loiro.

Ko sem se nekega dne vsa obupana izprehajala, sem presenečeno obstala, kajti k mojim nogam je padel kamen. Prvemu je sledil drugi in k temu je bilo privedeno pismo.

Z drhtečo roko sem pobrala pismo in takoj sem vedela, kdo mi piše. Odnesla sem dragoceni zaklad v goščo, kjer me roditelji niso mogli presenetiti.

Hitro sem razpečatila pismo in čitala: Pecheveque — Ponedeljek. Ljubljena Monika!

Najina ljubezen je vzvišena nad vse človeške zakone. Nihče in nobena sila naju ne more ločiti. Naj se zgodi kakoli, najine sanje se morajo uresničiti.

Storim vse, da postaneš moja žena, če mi obljubiš, da me boš čakala. Gore bi prestavljali, da si priborim tebe, ljubljena Monika. Ukrenil sem že vse potrebno. Obljubiš si mi uresničenje mojih sanj če se prostovoljno izselim iz Francije. Pripravljen sem odpotovati in iskati srečo, toda pred odhodom bi te rad še enkrat videl. Dovolj mi sestanek, na katerem si bova povedala vse, kar nama teži srce, toda tako, da naju ne opazijo oni, ki nasprotujejo najini sreči.

Izprehajam se pod grajsko teraso pričakujoč tvojega odgovora. Ne pusti me dolgo čakati. Na skorajšnje svidenje, Monika!

Tvoj ljubeči

Filip.

Iz tega pisma, ki je vplivalo na moje poznejše življenje, nisem pozabila niti besedice. Saj ste slišali, da sem ga ponovila doslovno.

Filipovo pismo me je še bolj utrdilo v prepričanju, da naju nihče ne more ločiti. Ne da bi dolgo razmišljala, sem odšla v svojo sobo in napisala kratek odgovor:

Mili Filip!

Pridi nocoj o polnoči pod teraso. Tam najdeš lestvico, po kateri splezaš k meni. Moji čuvarji bodo spali. Pes bo nem. Sama bova. Tvoja Monika.

Posnemala sem Filipa. Privzela sem pisemce na kamen in ga vrgla na cesto. Zaslišala sem odmev naglih korakov. Zahotelo se mi je videti Filipa. Nagnila sem se skozi okno in videla, kako odhaja po prašni cesti:

S sklenjenimi rokami sem mu poslala poljub. Dobil ga je, toda nikoli ni zvedel zanj.

Dan se mi je zdel neskončen. Zaman sem se ukvarjala s tem in onim, da bi čas hitreje minil. Zdelo se mi je, da se kazalci še nikoli niso premikali tako počasi.

Slednjič so šli vsi spat. Odšla sem v grajski stolp. Ker sem hotela biti lena, sem se začela skrbno oblačiti, kakor bi bila namenjena na ples.

O pol dvanajstih sem odšla iz svoje sobe v čimnato, kjer je bila spravljena razna ropotija. Vzela sem lestvico in jo postavila k zidu terase.

Ko je bila ura polnoči, je bilo vse pripravljeno.

Filip me ni pustil čakati. Šele drugi udarec grajske ure je zadonel v tiho noč in že je bil ljubeček v moji sobi.

Srečanje po dolgi ločitvi je bilo tako radostno, da sva od sreče plakala. Oba hkrati sva govorila, da si poveva vse, kar je naju težilo.

Slednjič sva se spametovala in Filip mi je pojasnil svoj načrt.

Prijatelj mi je bil ponudil mesto ravnatelja papirnice, katero je hotel ustanoviti na Obali slonove kosti.

Treba bo delati dve leti, da začne podjetje obratovati. Čez dve leti postane Filip družabnik svojega bogatega tovariša.

Obetala se mu je zelo dobra služba. Moji roditelji bi si premislili in dovolili bi mi poročiti se s solastnikom cvetočega podjetja.

Pripravljen je bil zapustiti me za dve leti pod pogojem, da mu obljubim zvestobo. Nisem ga pustila dolgo čakati na odgovor. Svečano sem izjavila:

— Odpotuj, Filip! Od tega trenutka sem tvoja nevesta. Čez dve leti pa postanem tvoja žena.

Saj sem vedel, da drugače ne more odgovoriti — je dejal ves srečen.

Objel me je in prvič sva se poljubila. Prvi poljub je nama pognal vso kri v glavo.

Da pogasiva plamen, ki je zaplapolal na vso moč po najinih žilah, sva skušala maglo prekiniti mlačno tišino. Dometila sva se, kako si bova nemoteno dopisovala. Vse je bilo sklenjeno in dogovorjeno.

Čas je pa hitel. Bilo bi nevarno nadaljevati kramljanje. Treba se je bilo ločiti.

Ko se je približala ura ločitve, sva se strastno objela in poljubila.

Objajala me je tako slabost, da me je Filip prosil, naj mu dovolim spremeni me do moje sobe. Dovolila sem mu. Prisegam, da se pomisliha nisva na nevarnost, ki je pretila obema.

Gotovo že slutite, gospodje, kaj je sledilo.

V trenutku ločitve je naju obsla nepremagljiva ljubavna opojnost. Strastno sva se objela in bila sva samo še eno telo.

Storila sva napako... nepopravljivo napako.

Ko je Filip odhajal, je odnašal s seboj najzanesljivejše jamstvo zvestobe in ljubezni.

Ostala sem sama v sobici, kjer je malo prej sanjalo še nedolžno dete, a zdaj je bila pribežališče žene, drhteče pri spominu na nasladi v ljubečkovem objemu.

Celi dve leti sta me še ločili od dneva, ko bom lahko dvignila glavo, sklonjeno pod težo izgubljenega devišstva. Lahko si mislite, kako težko sem pričakovala rešitve. Preklinjala sem usodo, vendar pa nisem mogla obžalovati, da sem dala odhajajočemu zadnjo tolažbo ljubezni.

Zivljenje je šlo posiljmal na videz mirno svojo pot. Roditelji so mislili, da sem se udala v svojo usodo in veselili so se, da me je srečala pamet. Toda veselili so se prezgodaj.

Kmalu sem opazila, da nisem zaman prekoračila zakonov časti, ki so še neizprosnejši, če gre za življenje mladih deklet.

Najina ljubavna opojnost ni ostala brez posledic. Pod mojim srcem se je oglašalo mlado bitje, sad najine ljubezni. Ko sem to spoznala, sem bila vsa iz sebe. Hitela sem v brzojavni urad in poslala Filipu naslednjo brzojavko:

Takojšnja poroka nujno potrebna. Vrnite se s prvim parnikom. Monika.

Odgovor ljubljene moža sem pričakovala v nepopisnem razburjenju. Toda težko pričakovane odgovora ni bilo. Vsak dan sem se bolj upogibala pod težo bolesti, vendar sem pa imela še toliko poguma, da sem zahajala pogosto k neki stari kmetici, kamor sem si dajala pošiljati pošto.

Je Avstrija odgovorna za vojno?

Avstrijska publikacija o predvojni dogodkih in vzrokih svetovne vojne

Avstrijska republika izda nekako prostovoljno za staro habsburško cesarstvo oficalno zbirko aktov o neposrednih predvojni dogodkih in o vzrokih predvojne dobe. Naslov osmih zvezkov in zvezka registrov, skupaj okrog 9000 strani tega izvirnega dela, se glasi sicer »Avstro-ogrška zunanja politika od bosanske krize l. 1908 do začetka vojne l. 1914«, toda v srcih avtorjev te znamenite zbirke aktov se glasi naslov v resnici »Je-li Avstro-Ogrska odgovorna za svetovno vojno?«

Na podlagi zgodovinskih, političnih in zgodovinsko-filozofskih dejstev ima vsak človek mnenje o krivdi bivše monarhije. V bistvu gre tu za vprašanje, ali se bo posrečilo tožitelju odnosno zagovorniku izrabiti posredne dokaze tako, da prepriča poroto, katere 12 laičnih članov predstavlja baje posebej javno mnenje o krivdi ali nedolžnosti. Nujno sploh ni bilo potrebno, da bi teh osem zvezkov oficalne avstrijske publikacije plediralo za nedolžno Avstro-Ogrsko, toda izbira materiala prča, da je tako.

Pri izdaji najnovejšega avstrijskega dela o svetovni vojni se je polagala velika važnost na teatralno opremo. Delo se je vse tajno že zato, ker avstrijski zakon in pogodbe z nasledstvenimi državami prepovedujejo objavljati akte avstrijskega arhiva, segajoče za leto 1894. Zato so vedeli samo nekateri vseučiliški profesorji, uredniki arhivov in korektorji, da se pripravljajo objava teh dokumentov. Tisk je prevzela državna tiskarna, katere uslužbenci so vajeni molčati, toda prve pole so prišle v stroji šele v aprilu in zadnje so ga zapustile šele 24. novembra. Doslej je samo en izvod tega dela popoln in tega je izročil 30. novembra avstrijski poslanec v Berlinu svečano nemškemu prezidentu Hindenburgu. Šele s tem pomembnim simboličnim aktom so v Avstriji zvedeli, da se deloma nemški nacionalisti, deloma pa monarhistični vseučiliški profesorji Uebergersberger, Srbik, Pribram in drugi več let brskali po 300.000 aktih, poročilih poslanikov, aktih kabinetne pisarne in vojaške pisarne ter obdelali okrog 11.000 originalnih dokumentov, da dokažejo, da Avstro-Ogrska ni bila odgovorna za svetovno vojno.

300.000 aktov je gradivo, s katerim se da marsikaj dokazati, če imamo svobodno izbiro in če smemo objaviti največ tri odstotke aktov. Kdor pa noče verjeti objavljenim aktom, naj se potruži v arhiv in prečita 300.000 originalov, da dokaže nasprotno. Objavljeni akti se nanašajo večinoma na poročila poslanikov, ki veljajo neinformiranim ljudem za nepobitne dokaze. Kdor pa ve iz raznih spominov novejših dobe, kako malo važnosti so polagali sami aristokratski poslaniki in legacijski svetniki

stare monarhije na poslaniška poročila, ker so bili preveč leni, da bi resno delali in ker se je pogosto delalo po telefonu ali ustmeno, ne bo videl v poslaniških poročilih nepobitno dokazanih dejstev. Oficalna avstrijska publikacija se zaključuje z besedilom vojne napovedi odnosno s protokolom kronskega sveta z dne 29. julija 1914 in njena naloga ni samo dokazati nedolžnost stare monarhije, temveč tudi krivdo in odgovornost Srbije. Kakor je razvidno iz dosedanjih poročil dunajskih listov — delo samo še ni prišlo na knjižni trg — se obrača način obdelave aktov proti Jugoslaviji. Tudi datum, ko je delo izšlo, dan 1. decembra, 11-letnice zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev, je zelo značilen za to avstrijsko publikacijo.

Sele če temeljito preštudiramo vse zvezke, spoznamo, kakšno zgodovinsko vrednost imajo zgodovinski akti za vprašanje krivde Avstro-Ogrske. Toda že vnaprej je treba opozoriti na to, da gre pri omenjeni zbirki samo za diplomatske in druge civilne akte, dočim se na akte generalnega štaba ne ozira, čeprav nudijo mnogo važnih in odločilnih podatkov. Znano je, da je vodil generalni štab v bivši Avstro-Ogrski svojo zunanjo politiko in da pravzaprav ni bil nikomur odgovoren. Iz aktov generalnega štaba bi se torej pokazalo marsikaj v drugačni luči, kakor iz spisov, zahtevne in okostenele diplomacije. Že iz neznatnega dela aktov avstrijskega generalnega štaba, ki so jih našle naše oblasti v Sarajevu, in katere je porabil Seton Watson, se vidijo dogodki tik pred svetovno vojno v drugačni luči, kakor jih hoče prikazati oficalno avstrijsko delo. Odgovornost za svetovno vojno bo avtentično dokazana šele ko odpre avstrijska vlada arhiv, kjer leže akti do poloma monarhije, to je do konca l. 1918. Češkoslovaška dobi dostop v avstrijski arhiv koncem oktobra 1930. Jugoslavija, Rumunija in Poljska šele leta 1940. Že iz te prepovedi vstopa v arhiv je razvidno, da Avstrija ni imela čiste vesti.

Po počitnicah.

— No, mojiček, si bil priden v moji odsotnosti?

— Seveda sem bil, dušica, vsak večer sem bil že ob 10. v postelji. Kam si pa položila ključ od moje omare? Vse sem prebrskal, pa ga nisem mogel najti.

— Na kateri postelji si pa spal? Položila sem ga na tvoje zglavje.

Obzirno povedano.

Fant, ki bi se rad oženil: — Ne ugaia mi preteklost te dame.

Posredovalec: — Njena preteklost je vendar neoporečna.

— Že mogoče, toda nekam dolga se mi zdi.

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v smankah. Za odgovor znak! — Na vprašanje brez znanka ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Dm 5.—

Posestvo

bi rad kupil ali se prikloni v mestu ali na deželi. Imam 60.000 Dm (ter govorim dva jezika). Pisemne ponudbe na: Pušnik, Vrbe št. 8, Slovenjgradec. 2766

Železnato vino

lekarstva dr. G. Piccolija v ljubljani krepiča očiščene, majoneze, odrasle in otroške. 87-L

Podloge

z dežnim plaščem kakor tudi PE-LERNE za dežne se dobijo zopet. JANCIGAJ, Tavčarjeva (Sodna) 1. 2752

Budilke poceni

L. Vilhar urar LJUBLJANA Sv. Petra c. 36

Prodajam barabko

s sobo in kuhinjo. Naštev pri upravitelju kote. 2764

Pekovski pomočnik

majhna moč, ki bi tudi nosil kruh, dobi takoj službo. Plača po dogovoru, služba stalna. Vprašati pri Joško Mederčič, pekarna, Trbovlje. 8-67. 2767

Srebrne krone

vsakovrstno zlato, stalne kupuje P. Čaden, Prešernova 1. 96/2

Kupujem

korupir in listi v vsaki množici. Ponudbe z navodno ceno poslati na naslov: Milan Stokić, Zagreb, Mešička ulica 19. Tel. 4006. 2762

Drva - Premog - Koks

pri družbi »KURVO«, Dunajska cesta 33. Javna skladišča. Telefon 3434. 107/t

Vino opolo

zajamčeno pristno, za praznike oziroma ves december, čez ulico po Dm 18.—, brez mesece uživanja Dm 7.50 v hotelu »Bellevue«, tudi v sodčih. Ne zamudite zgodnje prilike! 2648

»PANONIJA«

Dežanovac, Slavonija la trapištovski sir, polnomasten, kg 26 Dm, — la grojski sir, polnomasten kg 30 Dm, — la tihisti sir, polnomasten kg 30 Dm. nudji franko mikarona 2727

Franko premog in drva

dobite najboljšo vrsto pri RUDOLF VELEPIČU, trgovina s kurivom, Ljubljana VII., Sv. Jeronima cesta št. 28. Telefon 2708. 101-L

20odstotne kronske bone

Iskupaje Pušča štedilnica, natočni zavod d. d., Osljak, Dostojna ul. 27. 110/L

Knjižgovodnja in korespondencka

na slovenski, nemški in arborvatski jezik, z dogodnostno pisarniško pravico, 1800 primerne službe s 15. februarjem 1930 ali pozneje. Dopisi pod »Zamislite 2761« en upravitelju tega lista.

Boščovo razsvetljavo

kompletno, z dinamo, razpredelno svetlobo, žicami in svetilnicami z akumulatorji in starijem kompletom. Naprava mora biti udobno uporabna. Ponudbe na ime: Ing. Fr. Črnjavič, Kmetič, Dobrota. 2765

Pod Božično drevo

mного naših srečk drž. razr. loterije, ki so najboljši kažipot do sreče in blagostanja.

Prvo žrebanje se bo vrtilo že 16. januarja 1930.

Naše srečke se dobe:

v oglasnem oddelku »Jutra« v Prešernovi ulici, v Ekspozituri »Jutra« v Šiški na Celovski cesti ter v podružnicah »Jutra« v Mariboru in Celju.

ZA ZIMSKE SUKNJE

najmodernejša angleška in češka sukna v največji izbiri pri

NOVAKU - Ljubljana

ker hčemo izprazniti zalogo

KONGRESNI TRG ŠTEV. 15

Ponovno ZNIŽANE CENE!

Perilo za gospoda

gotovo in po meri

v najboljši izdelavi po najnižjih cenah pri

MAS. A. JINKOVEC

JOSS

LJUBLJANA

Makulturni papir

rodaja uprava, Slovenskega Naroda,

„OLLA“ GUM

Stalno strokovno nadzorstvo pri proizvodnji. Dokazano najdovršenejši!